

Petr Pospíšil

K NĚKTERÝM OTÁZKÁM SPOJENÝM S ÚČASTÍ OBCÍ A KRAJŮ V ZÁJMOVÝCH SDRUŽENÍCH PRÁVNICKÝCH OSOB

I. ÚVODEM

V rámci výkonu samostatné působnosti řeší územní samosprávné celky také otázku, které typy právnických osob mohou využít pro zabezpečování jim příslušejících veřejně prospěšných činností. Nejčastěji využívaným typem právnické osoby u obcí i krajů je příspěvková organizace, uplatňuje se také právní forma obchodní společnosti a lze narazit i na obcemi či kraji zakládané obecně prospěšné společnosti. Platná právní úprava také připouští, aby se obce a kraje jako veřejnoprávní korporace¹⁾ (tj. právnické osoby), za splnění určitých podmínek, staly zakladateli či členy zájmového sdružení právnických osob. Účast obcí a krajů v zájmových sdruženích právnických osob nepředstavuje zcela běžnou situaci a v praxi územních samosprávných celků s ní proto mohou být spojeny určité výkladové a aplikační problémy. V předkládaném článku se chci zaměřit právě na některé právní otázky spojené s účastí územních samosprávných celků v zájmových sdruženích právnických osob. Řešenou problematiku považuji mimo jiné za jeden z důkazů neostrých hranic mezi veřejným a soukromým právem v českém právním řádu.²⁾

¹⁾ Srov. PRŮCHA, P., POMAHÁČ, R.: *Lexikon – správní právo*, Ostrava: Nakladatelství Jiří Motloch – Sagit, 2002, str. 581 – heslo „veřejnoprávní korporace“: *Veřejnoprávní korporace je zpravidla samosprávnou institucí představovanou společenstvím osob, spojených společnými cíli při realizaci veřejných zájmů, jež je státem aprobováno a jemuž je přiznána příslušná právní subjektivita. Subjektivita veřejnoprávních korporací zahrnuje jak subjektivitu ve sféře veřejného práva, tak subjektivitu ve sféře soukromého práva.*

²⁾ K tomu srov. např. **rozsudek Nejvyššího soudu 32 Odo 1104/2005 z 9. listopadu 2006**: *Mezi právními předpisy veřejného a soukromého práva, tedy i mezi veřejným a soukromým právem nelze vést ostrou hranici též proto, že mnohé právní předpisy soukromého práva obsahují též normy veřejnoprávní povahy a naopak veřejnoprávní úprava se často neobejde bez uplatnění institutů práva soukromého...*

II. PRÁVNÍ ÚPRAVA ZÁJMOVÝCH SDRUŽENÍ PRÁVNICKÝCH OSOB V OBČANSKÉM ZÁKONÍKU

Zájmové sdružení právnických osob je jediným typem právnické osoby upraveným komplexně v zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“). Jedná se o korporativní typ právnické osoby, jehož účastníky mohou být výhradně právnické osoby.³⁾

Právní úprava zájmových sdružení právnických osob je konkrétně zakotvena v ust. § 20f – § 20j občanského zákoníku takto:

K ochraně svých zájmů nebo k dosažení jiného účelu mohou právnické osoby vytvářet zájmová sdružení právnických osob. K založení sdružení se vyžaduje písemná zakladatelská smlouva uzavřená zakladateli, nebo schválení založení sdružení na ustavující členské schůzi. O založení sdružení na této schůzi se sepiše zápis obsahující seznam zakládajících členů sdružení s uvedením jejich jména (názvu) a bydliště (sídla) a podpisy členů.⁴⁾ Ke smlouvě nebo zápisu o ustavující členské schůzi musí být přiloženy stanovy a určení osob oprávněných jednat jménem sdružení, jež schválí zakladatelé nebo ustavující schůze. Stanovy sdružení určí název, sídlo a předmět činnosti sdružení, úpravu majetkových poměrů, vznik a zánik členství, práva a povinnosti členů, orgány sdružení a vymezení jejich působnosti, způsob zrušení sdružení a naložení s jeho likvidačním zůstatkem. Členství ve sdružení lze vázat na určitý členský příspěvek. Stanovy schvalují zakladatelé nebo ustavující členská schůze. Stanovy určí způsob, jímž se stanovy mění a doplňují. Sdružení je právnickou osobou, jež odpovídá svým majetkem za nesplnění svých povinností. Sdružení nabývá právní způsobilosti zápisem do registru sdružení vedeného u krajského úřadu příslušného podle sídla sdružení. Do registru se zapisuje název a sídlo sdružení, identifikační číslo osoby sdružení poskytnuté správcem základního registru osob, předmět činnosti sdružení, orgány, kterými sdružení jedná, a jméno a adresa trvalého pobytu osob vykonávajících jejich působnost. K návrhu na zápis do registru se přikládá zakladatelská smlouva nebo zápis o ustavující členské schůzi spolu se stanovami. Návrh podává osoba zmocněná zakladateli nebo ustavující členskou schůzí. Před zánikem sdružení se vyžaduje likvidace, jestliže jmění sdružení nepřechází na právního nástupce. Sdružení zaniká výmazem z registrace.

Jak je zřejmé z citovaných zákonných ustanovení, legislativní zakotvení právní formy zájmového sdružení právnických osob je poměrně kusé a nikterak rozsáhlé. Pokud jde o nastavení pravidel fungování zájmového sdružení právnických osob nebo vymezení jeho orgánů, je ponechána značná volnost členům sdružení

³⁾ Srov. FIALA, J. a kol. *Občanské právo*. Praha: ASPI, a. s., 2006, str. 25.

⁴⁾ Občanský zákoník zde zcela zmatečně používá na prvním místě pojmy „jméno“ a „bydliště“, které se ale svou podstatou vztahují k fyzickým osobám, jež členy zájmového sdružení být nemohou. Stejně nevhodně se pak jako náležitost uvádí „podpisy členů“, když je zřejmé, že fakticky se musí jednat o „podpisy osob oprávněných jednat jménem členů“.

ošetřit tyto záležitosti dle vlastní vůle ve stanovách sdružení. Plně v dispozici členů zájmového sdružení právnických osob je vytvoření vnitřní struktury orgánů, jejich počtu, složení, pravidel jednání i přijímání rozhodnutí. Občanský zákoník žádné povinné orgány zájmového sdružení právnických osob nestanoví. Stanovení předmětu činnosti zájmového sdružení právnických osob⁵⁾ je v zásadě rovněž ponecháno na vůli jeho členů, neboť občanský zákoník pouze obecně konstatuje, že sdružení mohou právnické osoby zakládat k ochraně svých zájmů nebo k dosažení jiného účelu.⁶⁾ V literatuře se přitom uvádí, že zákonem předvídaným „jiným účelem“ založení zájmového sdružení právnických osob může být i podnikatelská činnost.⁷⁾

III. OPŘÁVNĚNÍ ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ ZAKLÁDAT A ŽRIZOVAT PRÁVNICKÉ OSOBY⁸⁾

Územní samosprávné celky jsou oprávněny pro výkon samostatné působnosti zakládat a zřizovat právnické osoby a organizační složky kraje, pokud zákon nestanoví jinak.⁹⁾ V ust. § 23 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 250/2000 Sb.“), jsou uvedeny typy právnických osob (organizací),¹⁰⁾ které může obec či kraj k plnění svých úkolů, zejména k hospodářskému využívání svého majetku a k zabezpečení veřejně prospěšných činností zřizovat či zakládat.¹¹⁾ Zde uvedený výčet však zájmové sdružení právnických osob neobsahuje, neboť zmiňuje jen právnické osoby (organizace), které územní

⁵⁾ Srov. KNAPP, V. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek I.*, Praha: Kodex, 1995, str. 136: *Sdružení právnických osob ve smyslu § 20f a násl. je naproti tomu právnickou osobou, kterou pro ochranu svých zájmů nebo i pro jiné účely (např. pro součinnost v oblasti určitých vzájemných odborných služeb) mohou zakládat výlučně právnické osoby.*

⁶⁾ Srov. RICHTER, J. Právnické osoby podle občanského zákoníku. *Právní rádce* č. 4/1993, str. 13: *... předmět činnosti sdružení je velmi rozsáhlý a může být zaměřen jak na humanitární a rozvojové programy, tak na podnikatelské cíle. Zjednodušeně lze konstatovat, že jde o určitý hybrid mezi nadací a obchodní společností.*

⁷⁾ Viz např. ŠVESTKA, J., JEHLÍČKA, O., ŠKÁROVÁ, M., SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 10. vydání, Praha: C. H. Beck, 2006, str. 195.

⁸⁾ Viz detailně POSPÍŠIL, P. Obchodní společnosti územních samosprávných celků, *Správní právo* č. 6/2010, str. 321 – 366.

⁹⁾ Srov. ust. § 35a odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů a ust. § 14 odst. 3 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁾ Pojem právnická osoba zde používám pro zjednodušení s vědomím, že pro organizace uvedené v ust. § 23 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb., není zcela přiléhavý, když organizační složky obcí a krajů právnickou osobou nejsou.

¹¹⁾ Jmenovitě jsou zde uvedeny tyto právní formy: vlastní organizační složky jako zařízení bez právní subjektivity; příspěvkové organizace jako právnické osoby, které zpravidla ve své činnosti nevytvářejí zisk; obchodní společnosti, a to akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným; obecně prospěšné společnosti podle zvláštního zákona; školské právnické osoby podle zvláštního právního předpisu; veřejné výzkumné instituce podle zvláštního zákona; veřejná ústavní zdravotnická zařízení podle zvláštního zákona.

samosprávný celek může založit (zřídít) samostatně jako jediný zakladatel (zřizovatel).

Možnost založení zájmového sdružení právnických osob obcí či krajem je třeba, dle mého mínění, v zákoně č. 250/2000 Sb. spojovat s ust. § 23 odst. 2, kde se stanoví, že územní samosprávný celek se může spolu s jinými osobami stát účastníkem (společníkem) na činnostech jiných osob, zejména obchodních společností nebo obecně prospěšných společností, na jejichž činnosti se podílí svým majetkem včetně peněžních prostředků. Pro zájmové sdružení právnických osob totiž platí, že jeho vznik vyžaduje kooperaci alespoň dvou právnických osob jako zakladatelů a územní samosprávný celek jej tedy zásadně nemůže založit sám, nýbrž výhradně jen „spolu s jinými osobami“.

IV. ZÁJMOVÁ SDRUŽENÍ PRÁVNICKÝCH OSOB V ZÁKONĚ O OBCÍCH A V ZÁKONĚ O KRAJÍCH

S možnostmi, aby kraj či obec byli členem zájmového sdružení právnických osob výslovně počítají zejména zákony upravující činnost těchto územních samosprávných celků, tzn. zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o krajích“) a zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obcích“). Tato účast ovšem není zcela „svobodná“ a uvedené zákony ji omezují některými specifickými podmínkami, na která dále v textu poukážu.

Pokud jde o obce, tak především podle ust. § 47 odst. 2 zákona o obcích nelze použít ustanovení občanského zákoníku o zájmových sdruženích právnických osob a o smlouvě o sdružení na spolupráci mezi obcemi, nestanoví-li tento zákon jinak.¹²⁾ Pro spolupráci mezi obcemi zákon o obcích primárně počítá s právní formou svazku obcí¹³⁾ jako právnické osoby sui generis, přičemž pro právní způsobilost svazku obcí, jeho registraci, zrušení a zánik odkazuje v ust. § 51 odst. 3 právě na použití ustanovení občanského zákoníku upravujících zájmová sdružení právnických osob.¹⁴⁾ Právní formu zájmového sdružení právnických osob (a také

¹²⁾ Srov. PRŮCHA, P. *Komentář k ust. § 47 odst. 2 zákona o obcích*, citováno dle ASPI LIT 20382 CZ: *To potom souvisí zejména se specifiky postavení a poslání obcí jako územních samosprávných korporací. V případě uváděných integračních forem podle občanského zákoníku jde o situace, které jsou primárně určeny pro subjekty tzv. soukromého práva.*

¹³⁾ Jako další formy spolupráce mezi obcemi jsou v ust. § 46 odst. 2 zákona o obcích uvedeny smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu a zakládání právnických osob podle zvláštního zákona dvěma nebo více obcemi.

¹⁴⁾ Z hlediska vymezení svazku obcí na straně jedné a zájmového sdružení právnických osob na straně druhé je vhodné ještě zmínit, že ust. § 151 odst. 5 zákona o obcích stanoví, že svazky obcí podle tohoto zákona jsou i zájmová sdružení právnických osob založená pouze obcemi podle ustanovení § 20f a násl. občanského zákoníku, která do 31. prosince 2001 splnila podmínky stanovené v § 50 a 51 tohoto zákona. Toto přechodné ustanovení reaguje na stav, kdy dle dříve platného zákona č. 367/1990 Sb. o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších

smlouvu o sdružení) zákon o obcích v ust. § 54 vztahuje na spolupráci mezi obcemi a právnickými osobami¹⁵⁾ v občanskoprávních vztazích.¹⁶⁾

V případě krajů pak obdobně dle ust. § 24 odst. 2 zákona o krajích nelze použít ustanovení občanského zákoníku o zájmových sdruženích právnických osob a o smlouvě o sdružení na spolupráci krajů s ostatními kraji a s obcemi, pokud tento zákon nestanoví jinak. Pro spolupráci mezi kraji zákon o krajích počítá se smlouvami uzavřenými ke splnění konkrétního úkolu a se zakládáním právnických osob podle zvláštního zákona dvěma nebo více kraji.¹⁷⁾ Rovněž obdobně jako zákon o obcích i zákon o krajích ve svém ust. § 27 vztahuje využití právní formy zájmového sdružení právnických osob (a také smlouvy o sdružení) na spolupráci mezi kraji a právnickými osobami¹⁸⁾ v občanskoprávních vztazích.

Zákon o obcích i zákon o krajích ve výše citovaných ustanoveních zřetelně diferencují mezi vztahy:

- do nichž obce a kraje vstupují v režimu veřejného práva, tzn. i vztahy spolupráce mezi (výhradně) územními samosprávnými celky navzájem při plnění jejich primárních úkolů (uspokojování potřeb jejich občanů);
- do nichž obce a kraje vstupují v režimu soukromého práva, tzn. i vztahy spolupráce územních samosprávných celků s fyzickými a právnickými osobami v občanskoprávních vztazích.

Mám zato, že právě s ohledem na zmíněnou diferenciaci vztahů v režimu veřejného a soukromého práva, zákon o obcích ani zákon o krajích neumožňují, aby obce a kraje zakládaly zájmová sdružení právnických osob v případech, kdy se jedná výhradně o spolupráci územních samosprávných celků, do níž není zaangażován žádný soukromoprávní subjekt. Pro takovou spolupráci vyhrazují platné právní předpisy jiné právní instituty, jak jsem již výše naznačil. Právní formu

předpisů, svazky obcí vznikaly jako zájmová sdružení právnických osob (viz ust. § 20a tohoto zákona).

¹⁵⁾ V zájmovém sdružení právnických osob je logicky možná pouze spolupráce s právnickými osobami. Naproti tomu na základě smlouvy o sdružení uzavírané podle ust. § 829 a násl. občanského zákoníku mohou obce spolupracovat s osobami právnickými i fyzickými.

¹⁶⁾ Srov. PRŮCHA, P. Komentář k ust. § 54 zákona o obcích, citováno dle ASPI LIT 20389 CZ: *Pro spolupráci mezi obcemi na straně jedné a mezi právnickými či fyzickými osobami (stejně tak právnickými a fyzickými osobami) přichází v úvahu, na rozdíl od předepsaných specifických forem spolupráce mezi obcemi navzájem, obecné formy spolupráce, předepisované občanským zákoníkem.*

¹⁷⁾ Srov. ust. § 24 odst. 3 zákona o krajích.

¹⁸⁾ I pro kraje platí, že v zájmovém sdružení právnických osob je logicky možná pouze spolupráce s právnickými osobami. Naproti tomu na základě smlouvy o sdružení uzavírané podle ust. § 829 a násl. občanského zákoníku mohou kraje spolupracovat s osobami právnickými i fyzickými.

zájmového sdružení právnických osob tak mohou obce a kraje využít pouze v případech, kdy se jedná o spolupráci, do níž vedle územních samosprávných celků vstupuje subjekt jiného typu, tzn. právnická nebo fyzická osoba jako subjekt soukromého práva. Proto je využití této právní formy územními samosprávnými celky spojováno pouze s občanskoprávními vztahy.¹⁹⁾ Přitom, dle mého mínění, není vyloučeno, aby v rámci jednoho zájmového sdružení právnických osob bylo členy více územních samosprávných celků.

V. KOMPETENCE JEDNOTLIVÝCH ORGÁNŮ ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ V SOUVISLOSTI SE ZAKLÁDÁNÍM ZÁJMOVÝCH SDRUŽENÍ PRÁVNICKÝCH OSOB

Podle příslušných ustanovení zákona o obcích i zákona o krajích²⁰⁾ je zastupitelstvu obce (kraje) vyhrazeno rozhodovat o založení a rušení právnických osob, schvalovat jejich zakladatelské listiny, společenské smlouvy, zakládací smlouvy a stanovy, rozhodovat o účasti v již založených právnických osobách. Rozhodnutí o členství obce (kraje) v nově zakládaném zájmovém sdružení právnických osob není, dle mého názoru, přímo podřaditelné pod žádný z vyhrazených úkonů zastupitelstva definovaných v citovaném zákonném ustanovení.²¹⁾ Jedná se však o účast (byť ne *stricto sensu* majetkovou) územního samosprávného celku v právnické osobě, a proto by, z důvodu maximální právní jistoty,²²⁾ mělo na základě analogie o členství obce (kraje) v zájmovém sdružení právnických osob a o dalších souvisejících úkonech (delegace zástupců do orgánů sdružení) rozhodovat zastupitelstvo obce (kraje).

V souvislosti s rozhodováním o členství obce (kraje) v nově zakládaném zájmovém sdružení právnických osob kraje by tedy zastupitelstvo mělo:

¹⁹⁾ Srov. ŠVESTKA J., JEHLÍČKA O., ŠKÁROVÁ M., SPÁČIL J. a kol.: *Občanský zákoník. Komentář*. 10. vydání, Praha: C. H. Beck, 2006, str. 163: *Rozdíl mezi soukromoprávními a veřejnoprávními právnickými osobami je tedy především v právním důvodu jejich vzniku, zpravidla však též v různosti právního režimu, kterým se řídí jejich právní poměry.*

²⁰⁾ Srov. ust. § 84 odst. 2 písm. e) zákona o obcích a ust. § 35 odst. 2 písm. k) zákona o krajích.

²¹⁾ Zastupitelstvo obce (kraje) nemůže rozhodovat o založení právnické osoby, neboť pro rozhodnutí o založení zájmového sdružení právnických osob jsou zapotřebí alespoň dva zakladatelé. Zastupitelstvo tak může buď schvalovat předjednanou zakladatelskou smlouvu anebo rozhodovat o členství obce (kraje) v nově zakládaném zájmovém sdružení právnických osob s tím, že zmocní starostu (hejtmana) nebo jinou osobu k jednání jménem obce (kraje) na ustavující členské schůzi včetně schválení založení sdružení na této ustavující schůzi.

²²⁾ Srov. KOUDELKA, Z., ONDRUŠ, R., PRŮCHA, P. *Zákon o obcích (obecní zřízení). Komentář*, Praha: Linde Praha, a. s., 2005, str. 300: *V podstatě je zastupitelstvo obce jako jediné oprávněno rozhodovat v těch podstatných věcech obchodních společností, které se zapisují do obchodního rejstříku ... Pokud zastupitelstvo obce v rámci své působnosti o daných věcech stanoveným způsobem nerozhodne, jsou právní úkony, které osoby, jež se jednání uvedených obchodních společností zúčastní, provedou, neplatné a k předmětným jednáním orgánů těchto obchodních společností se přihlíží, jako by se jich zástupce obce nezúčastnil.*

- rozhodnout o členství obce (kraje) v nově zakládaném zájmovém sdružení právnických osob,
- rozhodnout o uzavření písemné zakladatelské smlouvy, pokud je zájmové sdružení právnických osob zakládáno na základě zakladatelské smlouvy,
- schválit znění návrhu stanov zájmového sdružení právnických osob,
- rozhodnout o poskytnutí vstupního členského příspěvku obce (kraje) zájmovému sdružení právnických osob, pokud je členství ve sdružení na takový příspěvek vázáno (za podmínky, že sdružení bude skutečně založeno),
- zmocnit starostu obce (hejtmana kraje) nebo jinou osobu k jednání jménem obce (kraje) na ustavující členské schůzi zájmového sdružení právnických osob,
- delegovat zástupce obce (kraje) do orgánů zájmového sdružení právnických osob (za podmínky, že sdružení bude skutečně založeno).²³⁾

V praxi může být realizován také postup, kdy územní samosprávný celek přistupuje do již existujícího zájmového sdružení právnických osob, které bylo dříve založeno jinými subjekty. Možnost dodatečného přistoupení právnické osoby do zájmového sdružení právnických osob bude zpravidla uvedena ve stanovách sdružení, kde bude rovněž popsán proces tohoto přistoupení. Stanovy také mohou stanovit podmínky, za kterých se právnická osoba může stát dodatečně přistoupiším členem zájmového sdružení právnických osob. I v takovém případě je na místě, aby o účasti v zájmovém sdružení právnických osob rozhodovalo zastupitelstvo obce (kraje), a to v podstatě obdobným způsobem, jako je uveden výše, pro vstup do nově zakládaného zájmového sdružení právnických osob. Při svém rozhodování nicméně zastupitelstvo obce (kraje) musí vzít v potaz podmínky přistoupení nového člena vyplývající ze stanov zájmového sdružení právnických osob.

VI. ZÁVĚREM

Zájmové sdružení právnických osob představuje typ právnické osoby, na jejíž činnosti mohou územní samosprávné celky přímo participovat. Jedná se v podstatě o předpokládaný typ právnické osoby, jejíž založení se může obec (kraj) zúčastnit, popř. stát se jeho členem, neboť zákon s ním výslovně počítá při spolupráci obcí (krajů) s jinými právnickými osobami. Na spolupráci výlučně mezi

²³⁾ O delegaci resp. návrhu zástupců územního samosprávného celku do orgánů zájmového sdružení právnických osob by mělo rovněž rozhodovat zastupitelstvo obce (kraje), a to na základě analogického použití zákonných ustanovení týkajících se obchodních společností. K tomu srov. ust. § 84 odst. 2 písm. f) a g) zákona o obcích a ust. § 35 odst. 2 písm. l) a m) zákona o krajích: *Zastupitelstvu obce (kraje) je vyhrazeno delegovat zástupce kraje, s výjimkou případů, kdy je obec (kraj) jediným společníkem, na valnou hromadu obchodních společností, v nichž má obec (kraj) majetkovou účast. ... Zastupitelstvu obce (kraje) je vyhrazeno navrhnout zástupce obce (kraje) do ostatních orgánů obchodních společností, v nichž má obec (kraj) majetkovou účast, a navrhnout jejich odvolání.*

územními samosprávnými celky ovšem použít ustanovení občanského zákoníku o zájmových sdruženích právnických osob zásadně nelze (tj. pokud zákon nestanoví jinak).²⁴⁾

Oproti příspěvkovým organizacím, obchodním společnostem nebo obecně prospěšným společnostem představuje zájmové sdružení právnických osob v praxi obcí a krajů méně užívanou právní formu. Zájmová sdružení právnických osob nicméně mohou nalézt své uplatnění při spolupráci územních samosprávných celků se soukromými subjekty (právnickými osobami) např. v oblasti rozvoje kultury nebo cestovního ruchu nebo sportovních či vzdělávacích akcí. Skutečnost, že zájmové sdružení právnických osob je samostatnou právnickou osobou, lze využít např. i při přípravě, financování a realizaci některých rozvojových projektů, kdy může sdružení vystupovat jako příjemce dotací a realizátor projektů.

Při úvahách o využití právní formy zájmového sdružení by představitelé územních samosprávných celků měli vždy brát v potaz především předmět činnosti takového sdružení a důkladně posoudit vhodnost této právní formy vzhledem k předmětu činnosti sdružení.²⁵⁾ Je třeba počítat také s tím, že obec (kraj) nemůže být jediným zakladatelem zájmového sdružení právnických osob. S ohledem na strohost právní úpravy je nutné, aby vztahy mezi členy zájmového sdružení právnických osob byly detailně propracovány ve stanovách sdružení.

Na samotný závěr pro úplnost dodávám, že návrh nového občanského zákoníku, který aktuálně prochází legislativním procesem, se zájmovým sdružením právnických osob vůbec nepočítá. Návrh, nicméně umožňuje, aby sdružení do budoucna nadále fungovalo podle zrušené právní úpravy nynějšího občanského zákoníku, anebo se přetransformovalo na spolek ve smyslu nového občanského zákoníku.²⁶⁾ Předmětem hlavní činnosti spolku přitom nebude moci být podnikání nebo jiná výdělečná činnost. Pokud by tedy dle stávající právní úpravy vzniklo zájmové sdružení, jehož předmětem činnosti by byla činnost naplňující

²⁴⁾ Srov. HAVLAN P. *Majetek obcí a krajů v platné právní úpravě*. Praha: Linde Praha, a. s., 2004, str. 254 – 255.

²⁵⁾ Srov. HAVLAN P. *Majetek obcí a krajů v platné právní úpravě*, Praha: Linde Praha, a. s., 2004, str. 61-65: ... *V kontextu s tím pak lze vyslovit názor, že jde-li o potřebu stoprocentní majetkové účasti obce (kraje) na zajištění nějaké hospodářské (podnikatelské) činnosti, nebylo by od věci uvažovat o legislativním zakotvení institutu veřejného podniku tak říkajíc v nejužším smyslu.*

²⁶⁾ Viz sněmovní tisk č. 362 – Vládní návrh zákona – občanský zákoník (dostupný na stránkách Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=362&CT1=0>), ust. § 3021: *Zájmová sdružení právnických osob vzniklá podle dosavadních právních předpisů se i nadále řídí dosavadními právními předpisy. Zájmové sdružení právnických osob má právo změnit svoji právní formu na spolek podle tohoto zákona; ustanovení tohoto zákona o přeměně právní formy právnických osob se použijí obdobně.*

znaky podnikání či jiné výdělečné činnosti, nemohlo by se takové sdružení (vzhledem k předmětu své činnosti) přetransformovat na spolek a i v budoucnu (po zrušení nynějšího občanského zákoníku) by se řídilo stávající právní úpravou. I tato skutečnost by měla být brána v potaz v případě rozhodování orgánů územních samosprávných celků o případné účasti v zájmovém sdružení právnických osob.

Shrnutí:

Autor se zaměřuje na vybrané právní otázky spojené se zájmovým sdružením právnických osob jako specifickým typem právnické osoby. Pozornost je zaměřena především na otázky spojené s účastí územních samosprávných celků v těchto sdruženích. Účast obcí a krajů v zájmových sdruženích právnických osob nepředstavuje zcela běžnou situaci a v praxi územních samosprávných celků s ní proto mohou být spojeny určité výkladové a aplikační problémy. Autor proto v článku podrobuje rozboru, jak příslušná ustanovení občanského zákoníku upravující zájmová sdružení právnických osob, tak dotčená ustanovení zákonů upravujících postavení a činnost územních samosprávných celků. Detailní výklad je věnován kompetencím jednotlivých orgánů obcí a krajů v souvislosti se zakládáním zájmových sdružení právnických osob. V závěru je poukazováno na některé souvislosti řešené problematiky a návrhu nového občanského zákoníku.

Comments on participation of municipalities and regions in associations of legal entities with common interests – summary:

The Author focuses on certain legal issues concerning associations of legal entities with common interests as a specific kind of legal entities. The Author deals especially with issues related to participation of self-governing territorial divisions in these associations. Participation of municipalities and regions is not common and self-governing territorial divisions may face certain interpretation as well as application problems. In the Article, the Author therefore analyses both relevant provisions of the Civil Code regulating associations of legal entities with common interests and relevant provisions of laws regulating status and activity of self-governing territorial divisions. The Author comments in detail on competences of particular bodies of municipalities and regions in connection with establishment of associations of legal entities with common interests. At the end, the subject of the Article is considered in the context of the draft civil code.